

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

R. P. Ioannis Azorii Lorcitani, Societatis Iesv Presbyteri Theologi, Institutioes Morales

In Quibus Vniuers[ae] Quaestiones ad Conscientiam recte aut prauè
factorum pertinentes, breuiter tractantur

Azor, Juan

Coloniae Agrippinae, 1612

7 Aliae quaestiones quae ad pensiones pertinent, soluuntur.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14014

profiteretur merces, in penam commissi incidere, hoc est, res fisco vindicabatur. eadem l. *Interdum*. §. *Quoties*. Insuper, eum qui hostibus Populi Romani, aut Barbaris arma vendebat, vt ferrum, cotem, ea bona commissi vindicabatur, hoc est, ob crimen fisco debebantur. l. *Cotem*. ff. *De publicanis*, & *vestigalibus*. Præterea si quis aliquid contra præscriptam legem vendidisset, commissi penam contrahebat, etiam si non vendidisset hostibus. l. *Si quis*. C. *De vestigalibus*. & *commissi*.

Ex his perspicitur, Penam commissi nihil aliud esse, nisi eam penam, qua quis res suas amittebat, quod certum crimen admisisset. Hinc etiam per Analogiam quamdam dicta est lex commissoria, in venditionibus, quando res ea conditione venditur, vt si pretium præfixito tempore solutum non sit, pro vendita non habeatur. Penam igitur commissi emphyteuticarius contrahit, eo quod biennio, siue triennio, vt mox subiiciam, pensionem debitam non soluit.

Sexto quaeritur, Quandoam emphyteuticarius in commissi penam incurrit? Respondeo, certi iuris esse civilis, eum in talem penam incidere, si per triennium pensionem non soluerit. l. 2. C. *De iure emphyteor.* At in cap. *Potuit*, de locato, qui à pensione per biennium soluenda desistit, penam commissi subire compellitur. Et hinc est, vt sit communis sententia, si emphyteusis Ecclesiastica sit, hoc est, si quis bona Ecclesie in emphyteusim accepit, & biennio pensionem soluere desierit, commissi plectitur. At si emphyteusis sit secularis, hoc est, si quis à laico in emphyteusim rem habeat, & pensionem per triennium non soluerit, in commissi penam incidit.

Quæres, Quomodo biennium hoc trienniumve soluenda pensionis sit computandum; num numero pensionum quæ debentur, an potius à numero annorum? Respondeo, esse supputandum à pensionum numero. Exempli gratia, ob tres emphyteuticas, quæ solita est singulis annis fructus reddere: tunc emphyteuticarius si desinat tribus annis pensionem soluere, cadit in penam commissi, si emphyteusis est secularis; si vero Ecclesiastica, in commissum incurrit, si cessat à soluenda pensione per duos annos.

Si verò res naturaliter fructus facit tantum secundo quoque anno, tunc emphyteuticarius debet soluere tres pensiones infra sex annos, si secularis sit emphyteusis; si Ecclesiastica, debet duas pensiones intra quatuor annos. Quare ille si infra sex annos à solutione trium pensionum cessauerit, rem amittit: Hic verò, si intra quatuor annos duas pensiones non soluerit.

Præterea, si res solet tertio tantum quoque anno fructus pignere, expectandi sunt nouem anni in emphyteusis seculari; in Ecclesiastica verò sex anni. Quare emphyteuticarius, qui seculari emphyteusis donatus est, si intra nouem annos desierit tres pensiones soluere, cadit in commissum: is verò, qui emphyteusim Ecclesiasticam habet, si intra sex annos duas pensiones non soluerit, contrahit commissi penam. Ita Baldus in l. *Ædes*. C. *Locati*.

Alia quaestiones de eadem pensione soluuntur.

CAPIT VII.

PRIMO quaeritur, An emphyteusis requirit, vt pensio sit modica? Quidam ex Bartolo l. 2. C. *De iure emphyteor.* censent, in emphyteutico contractu pensionem modicam esse debere, & in hoc à locatione distingui, in qua pensio potest esse magna. Sed reuera nihil refert, an pensio sit modica, an verò magna in emphyteusis. Hæc est opinio communis. Et quamuis nihil sit iure decretum, vsu tamen receptum est, vt modica sit.

Secundo quaeritur, Quo anni tempore soluenda pensio sit? Respondeo Iul. Clarus libro citato *quæst. 2.* moiem esse, vt ad finem, siue exitum anni soluatur, quando nihil aliud ex pacto, vel consuetudine prouincie habetur.

Tertio quaeritur, An dominus rei emphyteuticæ cogi possit ad recipiendum tres, vel quatuor pensiones anticipatas? Respondeo cum Silu. in *verb. Emphyteusis*, q. 8. non posse, quia cuiusque interest debitum recipere tempore constituto, vel solito, non ante.

Quarto quaeritur, An pensio debeat quotannis solui. Deinde, an in pecunia sit soluenda? Respondeo, neutrum necessarium requiri ex natura contractus; quare id seruandum est, quod, vel conuentio, vel consuetudo patriæ, vel lex specialis habet.

Quinto quaeritur, An emphyteuticarius, qui pensionem soluit ex parte, non totam, incidat in commissum, ita vt rem totam amittat? Speculator tit. *De locato*. §. *Nunc alia*, vers. 30. sibi contrarius sentit, eum rem emphyteuticam amittere ex parte, non totam. At Siluester in eodem *verb. quaestione 4. vers. 1.* dicit, communem esse sententiam, eum à re tota cadere; pro quo in medium adducit Bartolum, Albericum, Oldradum, Imolam. Præterea Iason in l. *ultim. C. De iure emphyteor.* num. 125. & in l. 2. C. *eodem titul.* testatur, hanc opinionem esse comuniter approbatam, quare ea est tenenda, quia pensio in emphyteusis est modica, ergo rationi est consentaneum, vt si totam atque integram pensionem emphyteuticarius non soluat, totam rem amittat. Fortassis opinio Speculatoris, vt ait Iulius Clarus lib. *citato quæst. 8.* locum habet, quando emphyteuticarius desinit soluere minimam pensionis partem. Veluti si pensionem debeat decem, vel octo aureorum, & desit soluere vnum nummum tantum.

Sexto quaeritur, Quid iudicandum sit, quando plures sunt hæredes, ad quos res emphyteutica peruenit, vnus eorum non soluit partem pensionis quam debet, cæteris suas pensiones soluentibus, An omnes in commissi penam incurrant?

Conuenit inter omnes Auctores singulos in penam commissi cadere: quia non est tota pensio soluta; quare vt penam euadant, debeat singuli totam pensionem soluere, & deinde agere contra eum qui suam partem non soluit. Ita Glossa in cap. *Potuit*, de locato. & Siluester in *verb. Emphyteusis quæst. 4. vers. 1.* qui citat in huius sententia confirmationem Glossam, Hostiensem, Ioann. Andream, Speculatorem, & Dymum. Item Iul. Clarus lib. 4. *Receptarum sententiarum versicul. Quarto*, quid si emphyteuta, hanc sententiam ait esse conuentionem, & vsu receptam.

Septimo quaeritur, Quid itidem sentiendum sit, quando quis rem in emphyteusim accepit sibi, & filiis, & nepotibus, & deinde vnus ex filiis, & nepotibus pensionem debitam non soluit, illene rem amittit sibi, & suis posteris? Respondeo ex communi sententia, sibi, & suis posteris amittere.

Ita Speculator, Iason, & alij, vt refert Iul. Clarus lib. *prædicto quæst. 8. vers. Sed hic quare*. Silu. *verb. Emphyteusis quæst. 4. vers. 8.*

Quid verò, si ob crimen bona vnus ex illis publicantur, & fisco addicantur? ille posteris nocebit, ita vt omnes iure cadant emphyteotico? Respondeo Siluester in *verb. Emphyteusis quæst. 4. vers. 8.* Baldum secutus, minimè nocere; quia quisque possidet rem emphyteoticam iure suo.

Septimo quaeritur, An emphyteuticarius, qui pensionem non soluit, possit moram purgare, ne incidat in commissi penam? Respondeo, si ab Ecclesia rem in emphyteusim habeat, posse, si eicò laisfaciat Ecclesie, cap. *Potuit*, de locato: non tamen si rem emphyteoticam à laico receperit. Sic Angelus in l. *Insuper*. ff. *De verb. obligat.* Imola in cap. *Potuit*, de locato, in *verb. Emphyteusis quæst. 3.* Ripa, & alij apud Iulium Clarum lib. 4. *Receptarum sentent. vers. Item quare*, vbi testatur in emphyteusis etiam laico.

laico.

licorum posse iudicem seruare iuris Canonici decretum, tamquam æquissimum.

Quæres, intra quantum temporis spatium debeat emphyteuticarius satisfacere ad purgandam soluendam pensionis moram? Quidam aiunt, intra decennium posse moram purgari; quia id tempus modicum iudicatur. *l. Promissor. §. 1. ff. De constit. pecun.* Sed Glossa in *cap. Potuit, de locato, in verbo ceteri*, communiter approbata, ait hoc iudicis arbitrio relictum esse. Aliis autem videtur, semper tempus utile, & liberum esse emphyteuticario, quo satisfaciat, ac purget moram, antequam in iudicium vocetur, & cogatur pensionem debitam soluere. Alij dicunt posse emphyteuticarium moram purgare, donec ei sit intentata.

Has duas sententias merito refellit Glossa; quia alioqui posset solutio pensionis differri vsque ad unum, vel duos, immo plures annos. Quare dicendum existimo, quod dixit Glossa, hoc esse iudicis arbitrio relinquendum. Sic etiam Panormitanus in *cap. Potuit, de locato. num. 12.* Cardinalis, & ceteri *ibidem.* Covarruias *lib. 3. variar. resolut. cap. 17. num. 4.* Nauarr. in *Manuali cap. 12. num. 192.* Julius Clarus *lib. 4. §. Emphyteusis, q. 8. num. 15.* Vnde emphyteuticarius in mora, & culpa esse intelligitur, etiam si dominus, siue proprietarius pensionem non exigat, aut non moneat, ut soluat, quia *ut dicitur in cap. Potuit, de locato,* dies statuta pro domino interpellat. *l. 2. C. De iure emphyt.* Porro iustam excusationem habet emphyteuticarius, si legitime impeditus pensionem non soluit, veluti captiuus ab hostibus abductus, vel in carceribus detentus fuerit. Butrius in *cap. Significante, de pignori.*

Octauo quaeritur, An *lex 2. C. de rescindenda vendit.* locum habeat in contractu emphyt. hoc est: An sicut rescindi potest venditio, siue emptio, eò quod venditor, vel emptor deceptus fuerit, ultra dimidium iusti pretij, sic dissolui queat emphyteuticus contractus, eò quod is qui dat, vel is, qui accipit rem in emphyteusim, deceptus sit ultra dimidium iustæ pensionis?

Vna opinio est, locum non habere; tum quia pensio non soluitur, ut pretium, sed solum, ut is, qui accipit rem emphyteoticam, agnoscat dominum reitum etiam, quia illa lex solum videtur habere locum in contractibus bonæ fidei, ut in locatione, permutacione, censuali contractu, non in contractibus stricti iuris, qualis est emphyteuticus.

Altera sententia est, locum habere in emphyteusi. Speculator *tract. De emphyteusi. §. Nunc verò aliqua, num. 14.* Panorm. in *cap. Cum causa, de emptio. §. vendit. num. 8.* vbi dicit, ita sentire Bartolum, & Baldum. Et certe pensio, quæ soluitur, etiam redditur ratione vtilis domini, quod transit ad emphyteuticarium: & proinde illa vtilitas æstimari debet, ut iudicetur arbitrio boni viri, an fuerit in emphyteusi deceptio ultra dimidium iustæ pensionis.

Nono quaeritur, Quando nam pensio iusta censetur? Glossa in *Auben. de non alienand. vel permutand. §. Si verò,* dicit, illam esse iustam, quæ viginti annis collecta, siue soluta ex æquat vtilitatem rei. Sed reuera iusta habetur, vel arbitrio boni viri, vel consuetudine gentis, vel patris, vel statuto.

De iure, quod emphyteuticarius habet in re sibi in emphyteusim data.

CAPVT VIII.

PRIMO quaeritur, An absque Domini consensu, possit emphyteuticarius ius suum alteri vendere? hoc est, pretio vtile dominium, quod in re emphyteutica habet, ad alium transferre, proprietate verò Domino reseruata? Non potest, nisi seruata iuris solenni formula; & ordine *l. vltim. C. De iure emphyt. §. Instit. De locato. §. Aded.* Requiritur autem Domini consensus, & vt ei denunciatur verum pre-

tium oblatum; quia is sibi dominium directum referuat: & ideo praferri debet, si velit rem tantidem, quantum alius offert, emere; quod si noluerit, tunc post duos menses à tempore, quo fuerit monitus, computandos, potest emphyteuticarius ius suum alteri vendere, vt constat ex eadem lege vltima; dummodo tamen non vendat iis, qui prohibetur emere.

Porro interdictum est emere, vt ait Glossa in *l. vltim. C. de iure emphyt.* iis, qui non possunt commodè conueniri, & vocati in iudicium, aut qui soluendo non sunt. Tales habentur potentiores viri, item milites, Curiales, Clerici, frumina; item ij, qui egestate, & inopiâ prementur. *Gloss. in l. vlt. super allata.*

Secundo quaeritur, An emphyteuticario liberum sit vendere citra domini consensum, emolumenta, quæ suo marito, & labore in re emphyteutica fecit, quæ vulgo dici solent melioramenta? Non est liberum. *l. vltim. C. De iure emphyt.* Ratio legis est; quia in his etiam emolumentis præferendus est dominus, si ea velit emere; quia sunt emolumenta facta in re, cuius ipse directum dominum habet.

Tertio quaeritur, An fas sit emphyteuticario ius suum, videlicet, vtile dominium, alteri donare, siue domini consensu: hoc est, domino non admonito, an velit in donatione consentire? Bartol. in *l. vlt. C. De iure emph.* dicit fas esse, si emphyteusis est filici; non tamen si est priuatorum hominum, quod probat *ex l. 1. C. De fundis patrimonialibus. lib. 1.* & quia donando noceret domino: nam cum is aduersus donatarium actionem nullam personalem haberet, necesse esset, vt contra eum ageret vindicatione rei, & proinde probare deberet rem esse suam, quod est valde difficile. Cooueniunt Auctores, fas esse, quando emphyteusis est secularis. Sic Ioan. Andr. Panorm. Anchar. Imola in *cap. Potuit, de locato.* ita etiam Glossa, & Baldus, Paul. Salicet & Iason in *l. vlt. C. De iure emph.* ita etiam Gofredus, Cino, Oldrad. Specul. Innocent. Hostiensis apud Siluest. in *verbo Emphyteusis, quest. 16.* vbi dicit esse communem sententiam, & tenendam; at necesse est, vt donatio fiat saluo iure domini, & vt fiat ei, in quem transferre res emphyteotica possit: & ne donatarius possessionem rei apprehendat citra domini voluntatem.

Difficultatem habet, An idem iuris sit de emphyteotico, qui rem habet ab Ecclesia? Bartolus *consultus ex l. Vniuersas. C. Ne rei Dominica, vel templor.* negat idem iuris esse. Baldus verò in *l. vlt. C. De iure emph.* teste Siluestro, dicit, in hoc Bartolum esse deceptum; & generatim emphyteoticiarium posse ius suum ad alterum donatione transferre, absque domini voluntate, dummodo non donet, vt rem propriam, sed exprimat se donare saluo iure Ecclesie. Nam *l. Vniuersas citata,* solum prohibetur donare rem Ecclesie tamquam propriam, nullâ factâ mentione Ecclesie. Hæc opinio est communi consensu approbata.

Sciendum autem est, posse quidem emphyteuticarium donare sine domini voluntate; non tamen posse donatarium in possessionem rei immittere citra domini voluntatem; alioqui suo iure caderet. Vnde factâ donatione, cogitur emphyteuticarius monere dominum, an velit donatarium in possessionem admittere; & duobus mensibus domini responsum expectare. Hoc autem ideo necessarium est, quia dominus habet ius exigendi à donatio fidem, & promissionem de pensione debito tempore soluenda, & recipiendi etiam ab eo certum quid, vt eum fiat possessionem nancisci. Sic communis sententia, quam habet Siluester in *verbo Emphyteusis, quest. 16.* Vnde *l. 1. C. De fundis patrimonialibus. lib. 11.* dicitur: [Si quis fundos emphyteutici iuris, saluâ lege filici, citra iudicis auctoritatem donauerit, donationes firmæ sunt, dummodo quis suisque temporibus eas, quæ filico pensitanda sunt, repræsentare cogatur,] nimirum donatarius.

Quarto quaeritur, An emphyteuticarius possit ius suum alteri legare, vel in dotem dare? Potest legare, sicut potest